

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DAĞCILIK SPORUNA YÖNELİŞ NEDENLERİNİN ARAŞTIRILMASI (100. YIL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

STUDYING THE REASON OF UNIVERSITY STUDENTS TENDENCY ON MOUNTAINEERING (EXAMPLE OF YUZUNCU YIL UNIVERSITY)

Ersan KARA*

Atilla PULUR*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin dağcılık sporuna katılımında etkili olan etkenlerin neler olabileceğinin araştırılmasıdır.

Çalışmamıza denek olarak Van 100. Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinden, dağcılık sporu ile uğraşan 111 erkek 39 bayan olmak üzere 150 öğrenci katılmıştır. Anket ile ilgili motivasyon sağlanmış, sonuçlar istatistiksel olarak yüzde hesaplama ve ki-kare testine göre değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, öğrencileri dağcılık sporuna yönelten faktörlerin başında doğa sevgisinin % 30, arkadaş çevresinin %22 etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin velilerinin daha çok serbest meslek sahibi oldukları görülmüştür. Dağcılık sporuna yönelen öğrencilerin % 28'i İç Anadolu, % 16'sı Akdeniz bölgesinden gelmektedir. Dağcılıkla ilgilenen öğrencilerin ilgilenme süreleri ile dağcılıkla yayınlarını takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($P<0.05$). dağcılığa yönelenlerin televizyon programlarından daha çok haber programlarını % 39, belgesel programlarını % 30 oranında izledikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dağcılık, Serbest Zaman

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the reasons of university students' tendency of mountaineering.

111 male and 39 female, total of 150 Yüzüncü Yıl University, Department of Physical Education and Sport students who are interested in mountaineering are joined our study as test subjects. Questionnaire whose confidence and validity are tested are implemented to subjects. Motivation about the questionnaire is obtained and results are evaluated according to statistical percentange calculations and chi-guare test.

As a result of the study, it found that some important factors directed students to mountaineering are 30 % naturisim and 22 % frindship environment. It is found that parents of the students are generally self-employed. 28 % of students are from Center-Anatolia region and 16 % of them are from the mediterranean region. It is found that there is a meaningful relationship between the students' interesting period and their following mountaineering publishing ($p<0.05$). People have a tendency on mountaineering are watching as a frequency of 39 % news programs, 30 % documentary films in television.

Keywords: Mountaineering, Free Time

GİRİŞ

Sınıflar toplum hayatının önemli bir gerçeğidir. Tüm insanlar yasalar karşısında eşit olarak kabul edilmekle beraber ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönden farklı yaşam biçimleri içindedir. Bireylerin ait oldukları sınıf dolayısıyla yaşam olanakları, onların hangi spora ve ne derece ve ne şekilde katılabileceklerini etkilemektedir (1).

Fertlerin fiziki güçlerinin artırılması, ruhi gelişmelerinin sağlanabilmesi ve toplumda sporun yaygınlaştırılabilmesi sosyal münasebetler ağının kurulmasına bağlıdır. İşbirliği ve dayanışmacı davranışların kazanılmasında da spor önemli bir araçtır. Sporun toplumun çeşitli kesimlerinde yapılabilmesi ve yaygın bir hal alabilmesi, hem devlet tarafından yerine getirilmesi şart olan fonksiyonlara bağlıdır, hem de fertlerin

*Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ANKARA

ve sosyal grupların katkılarını gerektirmektedir (2).

Bir toplumda spora katılımın şekli, düzeyi, yararı ve sorunları sadece kişilerin yetenek ve ilgilerine bağlı değildir. Toplumun spora bakış açısı dolayısıyla sporun yönetim ve organizasyonu büyük önem taşımaktadır. Spor kendine özgü toplumsal kuralları, değerleri, etkileşim sembelleri ve süreçleriyle canlı bir toplumsal yapıdır (3).

Spor kendi geçmişi ile toplum geçmişi arasında sıkı bir bağ oluşturur. Bu kuvvetli ilgi sporun toplumsal süreçler yoluyla şekillenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle spor otonom olarak kendiliğinden oluşmaz. Özellikle toplumdaki ilişkiler yoluyla ortaya çıkarak, değişir ve yeniden biçim kazanır (4).

Bireylerin nasıl ve hangi düzeyde sporla ilgilendikleri onların sosyal karakteristik yapılarıyla yakından ilişkilidir. Alt sınıflara ait kişiler aktif spora katılanların az bir bölümünü oluşturmaktadır (5).

Araştırmacılar Belçika'da özellikle kayak, golf, tenis ve eskrim branşlarına yönelenlerin yüksek sosyal tabakadan geldiklerini, buna karşılık jimnastik, atletizm, judo, boks, futbol, hentbol ve dağcılık sporuna yönelenlerin de düşük sosyal tabakadan geldiklerini belirtmektedirler (6).

Tüm idealist arzu ve uğraşlar ve de ülkelere göre değişiklik göstermelerine rağmen spora katılımın sınıfsal koşullarla sınırlı olduğu görülmektedir. Ülkemizde spora katılımın sınıfsal analizleri ile ilgili araştırmalar bulunmamaktadır. Ancak sınıflar arasındaki sosyo ekonomik durum dolayısıyla yaşam standartları arasındaki uçurumun giderek arttığı en yetkili ağızlarca ifade edilirken bunun spora katılımı da etkileyeceği şüphesizdir.

Bu düşünceden hareketle bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin dağcılık sporuna katılımında etkili olan etkenlerin neler olabileceğini araştırmayı amaçladık.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışma, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin dağcılık sporuna yönelmelerinde etkili olan hususlar ve bu spora duydukları ilgiyi belirlemek üzere yapılmıştır. Araştırmaya konu olan bireyler dağcılık sporuyla uğraşan 111 erkek, 39 bayan toplam 150 kişilik bir gruptan oluşmuştur.

Araştırmanın amacını oluşturan problemin çözümü için anket uygulanmıştır. Anketin uygulanmasından önce bireylere anket ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmış ve öğrencilerden soruları doğru ve objektif olarak cevaplamaları istenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin anket sorularına objektif ve tarafsız cevap verdikleri kabul edilmiştir. Cevaplanan anket formları kontrol edilerek değerlendirmeye alınmış ve sayısal veriler oluşturularak analiz edilmiştir. Anket sonucunda elde edilen veriler bilgisayarda işlenerek iki yönlü tablolar elde edilmiştir. Bu tablolar, aralarındaki ilişkilerin manidar olduğu düşünülen sorulara verilen cevaplamalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu şekilde tablolarda belirlenen frekansların yüzdeleri de hesaplanarak ilişkilerin araştırılmasında ve karşılaştırılmasında chi-square testi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılığın kabulü için (0.05) seviyesi esas alınmıştır.

Araştırma 2000 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

BULGULAR

Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir ve tabloleştirilmiştir. Daha sonra bu tablolara ilgili grafikler düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan bireyler, dağcılık sporuna katılmalarının nedeni olarak en çok % 30' luk bir oranla doğa sevgisini ifade etmişlerdir. İkinci olarak da arkadaş çevresinin etkisiyle dağcılık sporuna hususu yer almıştır.

Tablo 1:Dağcılığa yönelmede Etkili Olan Faktörler

Dağ. yön. neden?	Baba mesleği				Toplam
	İşçi	Memur	Ser. Mesl.	Diğer	
Ailem		n=6 40.0% 18.2%	n=9 60.0% 13.6%		n=15 100.0% 10.0%
Arkadaş	n=6 18.2% 33.3%	n=9 27.3% 27.3%	n=6 18.2% 9.1%	n=12 36.4% 36.4%	n=33 100.0% 22.0%
Okul çev.		n=3 14.3% 9.1%	n=18 85.7% 27.3%		n=21 100.0% 14.0%
Bed.eğt.öğr.	n=3 33.3% 16.7%	n=3 33.3% 9.1%	n=3 33.3% 4.5%		n=9 100.0% 6.0%
Doğa sev.	n=6 13.3% 33.3%	n=9 20.0% 27.3%	n=24 53.3% 36.4%	n=6 13.3% 18.2%	n=45 100.0% 30.0%
Macera tut.	n=3 12.5% 16.7%	n=3 12.5% 9.1%	n=6 25.0% 9.1%	n=12 50.0% 36.4%	n=24 100.0% 16.0%
İletişim araç.				n=3 100.0% 9.1%	n=3 100.0% 2.0%
Toplam	n=18 12.0% 100.0%	n=33 22.0% 100.0%	n=66 44.0% 100.0%	n=33 22.0% 100.0%	n=150 100.0% 100.0%

Bu sporu yapan kişilerde baba mesleği serbest meslek olanların % 36.4'ü doğa sevgisini ifade ederken, % 27.3'ü de okul çevresini bu spora yönelme nedeni olarak belirtmişlerdir. Bu oranlar memur çocuklarında ise sırasıyla % 27.3 ve % 9.1 olarak bulunmuştur (Tablo1). Memur çocuklarında en çok arkadaş ilişkisi bu spora yönelme nedeni olarak gösterilmektedir. İşçi çocuklarında da memur çocuklarına benzer sonuç elde edilmiştir.

Tablo2: Coğrafi Bölgelere Göre Dağılıma Yönlenme Nedenlerinin Dağılımı

Dağ.yön. neden?	Coğrafi Bölgeler							
	İç Anadolu	Ege	Marmara	Karadeniz	Akdeniz	D. Anadolu	G.D. Anadolu	Toplam
Ailem					n=12 80.0% 50.0%	n=3 20.0% 16.7%		n=15 100.0% 10.0%
Arkadaş	n=18 54.5% 42.9%	n=3 9.1% 14.3%	n=3 9.1% 16.7%		n=3 9.1% 12.5%	n=3 9.1% 16.7%	n=3 9.1% 33.3%	n=33 100.0% 22.0%
Okul çev.	n=3 14.3% 7.1%		n=9 42.9% 50.0%	n=6 28.6% 33.3%			n=3 14.3% 33.3%	n=21 100.0% 14.0%
Bed. Eğt. Öğr.		n=6 66.7% 28.6%					n=3 33.3% 33.3%	n=9 100.0% 6.0%
Doğa sev.	n=15 33.3% 35.7%	n=3 6.7% 14.3%	n=3 6.7% 16.7%	n=9 20.0% 50.0%	n=3 6.7% 12.5%	n=12 26.7% 66.7%		n=45 100.0% 30.0%
Macera Tut.	n=6 25.0% 14.3%	n=6 25.0% 28.6%	n=3 12.5% 16.7%	n=3 12.5% 16.7%	n=6 25.0% 25.0%			n=24 100.0% 16.0%
İletişim Araç		n=3 100.0% 14.3%						n=3 100.0% 2.0%
Toplam	n=42 28.0% 100.0%	n=21 14.0% 100.0%	n=18 12.0% 100.0%	n=18 12.0% 100.0%	n=24 16.0% 100.0%	n=18 12.0% 100.0%	n=9 6.0% 100.0%	n=150 100.0% 100.0%

Araştırma kapsamına giren bireylerin ülkenin ait oldukları bölgelere göre dağılımı sporuna yönelme nedenleri değişiklik göstermektedir ($P < 0.05$). Buna göre dağılımı sporuna katılımda arkadaş çevresini neden olarak gösterenlerin % 54.5'i İç Anadolu bölgesinden gelirken, okul çevresi diyenlerin % 42.9'u Marmara ve %28.6'sı Karadeniz bölgesinden gelmişlerdir. Doğa sevgisi diyenlerinde % 33.3'ü İç Anadolu bölgesinden, % 26.7'si Doğu Anadolu bölgesinden, % 20'side Karadeniz bölgesinden gelmişlerdir (Tablo2). Dağılımı sporuna katılım nedeni olarak macera tutkusunu söyleyenlerde ise İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgeleri % 25'lik oranlarla aynı bulunmuşlardır.

Bu çalışmada dağılımı yapma süresinin bayan ve erkeklerde aynı oranlarda olduğu belirlenmiştir ($P > 0.05$).

Aynı şekilde sürenin bu sporu yapan bireylerin eğitim durumuyla da değişmediği görülmüştür ($P > 0.05$). Ancak sürenin mesleklere göre değiştiği anlaşılmaktadır.

Dağılımı sporunu 2 ila 3 yıl süreyle yapanların oranı % 66.6 olarak bulunmuştur. Ayrıca babası serbest meslek mensubu olan

dağılımların % 59.1'i 2'ile 4 yıl bu sporu yapmaktayken, % 18.2'sinde 8 yıldır dağılımla uğraştıkları görülmüştür. İşçi ve memur çocuklarında ise bu süre 3 yıl civarındadır. Bu sporla uğraşanlarda kirada oturanların % 58.3'ü en fazla 3 yıl dağılımla uğraşırken, kendi evinde oturanların % 89.5'i en fazla 5 yıldır dağılımı yapmaktadır.

Bu sporla uğraşma süresinin kardeş sayısı ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır ($P < 0.05$). Buna göre en çok iki kardeş olanların % 90.5'inin 4 yıldır bu sporla uğraştıkları anlaşılmıştır.

Dağılımı sporunu yapma süresiyle bu kişilerin ait oldukları coğrafi bölge arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($P < 0.05$). İç Anadolu bölgesinden gelenlerin % 92.8'i en fazla 5 yıldır dağılımı sporuyla uğraşırken, Ege bölgesinde aynı oranla en fazla 3 yıl, Marmara bölgesinden gelenlerde ise en fazla 2 yıldır dağılımı sporuyla uğraşmakta olduğu görülmüştür. Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden gelenlerde genellikle 3 ila 5 yıl, Akdeniz bölgesinden gelenlerde ise bu sürenin 5 yıl olduğu anlaşılmıştır.

Dağcılıkla uğraşanların eğitim durumlarıyla sahip oldukları kamp malzemelerinin türü arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($P < 0.05$). Buna göre üniversite mezunu olanların % 73.3'ü çadır, mat ve

ocak gibi malzemelere sahip olurken, lisansüstü eğitim görenlerde ise çadır, matara ve ayrıca sırt çantası bulduklarını anlaşılmıştır.

Tablo 3: Dağcılıkla ilgili yayınları takip etmenin dağcılığa yönelme nedenlerine göre dağılımı

Dağ. İlgili yay.	Dağcılığa yönelme nedeni?							Toplam
	Ailem	Arkadaş	Okul çev.	Bed. Eğt. Öğr.	Doğa sev.	Macerata tut.	İletişim Araç.	
Evet	n=9	n=15	n=6	n=3	n=27	n=12	n=3	n=75
	12.0%	20.0%	8.0%	4.0%vv	36.0%	16.0%	4.0%	100.0%
Hayır			n=6	n=3	n=3	n=6		n=18
			33.3%	16.7%	16.7%	33.3%		100.0%
Bazen	n=6	n=18	n=9	n=3	n=15	n=6		n=57
	10.5	31.6%	15.8%	5.3%	26.3%	10.5%		100.0%
Toplam	n=15	n=33	n=21	n=9	n=45	n=24	n=3	n=150
	10.0%	22.0%	14.0%	6.0%	30.0%	16.0%	2.0%	100.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Dağcılıkla ilgili yayınları takip etmenin bu spora katılma nedenleriyle ilişkili olmadığı görülürken ($P > 0.05$), doğa sevgisini dağcılığa katılım nedeni olarak söyleyenlerin önemli bir kısmının (% 60) dağcılıkla ilgili yayınları takip ettiklerini söylemeleri dikkate değer bir husustur (Tablo3).

Araştırma kapsamına giren bireylerin dağcılık yaptıkları süreyle bu sporla ilgili yayınları takip etme hususu arasında anlamlı

bir ilişki bulunmuştur ($P < 0.05$). Dolayısıyla dağcılıkla ilgili yayınları takip ettiklerini söyleyenlerde süre 8 yıl iken, takip etmeyenlerde bu süre 2 yıl civarındadır. Nitekim dağcılıkla ilgili yayınları ara sıra takip ettiklerini söyleyenlerde bu oran 5 yıl kadardır.

Tablo4: İzlenen televizyon programlarına göre dağcılığa yönelme nedenlerinin dağılımı

Hangi tv. prog. izl?	Dağcılığa yönelme nedeni?							
	Ailem	Arkadaş	Okul çev.	Bed. Eğt. Öğr.	Doğa sev.	Macera tut.	İletişim araç.	Toplam
Haber Programı	6 15.4% 40.0%	n=6 15.4% 18.2%	n=6 15.4% 28.6%		n=12 30.8% 26.7%	n=9 23.1% 37.5%		n=39 100.0% 26.0%
Aktualite		n=12 80.0% 36.4%			n=3 20.0% 6.7%			n=15 100.0% 10.0%
Belgesel	n=3 10.0% 20.0%	n=3 10.0% 9.1%	n=3 10.0% 14.3%	n=3 10.0% 33.3%	n=12 40.0% 26.7%	n=6 20.0% 25.0%		n=30 100.0% 20.0%
Sanat	n=3 25.0% 20.0%	n=3 25.0% 9.1%			n=6 50.0% 13.3%			n=12 100.0% 8.0%
Spor		n=3 16.7% 9.1%			n=6 33.3% 13.3%	n=9 50.0% 37.5%		n=18 100.0% 12.0%
Müzik-Eğlence			n=3 100.0% 14.3%					n=3 100.0% 2.0%
Sinema-Dizi			n=9 60.0% 42.9%	n=6 40.0% 66.7%				n=15 100.0% 10.0%
Diğer	n=3 25.0% 20.0%	n=3 25.0% 9.1%			n=3 25.0% 6.7%		n=3 25.0% 100.0%	n=12 100.0% 8.0%
Haber+Aktuel		n=3 100.0% 9.1%						n=3 100.0% 2.0%
Haber+Belgesel					n=3 100.0% 6.7%			n=3 100.0% 2.0%
Toplam	n=15 10.0% 100.0%	n=33 22.0% 100.0%	n=21 14.0% 100.0%	n=9 6.0% 100.0%	n=45 30.0% 100.0%	n=24 16.0% 100.0%	n=3 2.0% 100.0%	n=150 100.0% 100.0%

Başka bir bulguda dağcılık sporuna katılımda etkili olan sebepler arasında doğa sevgisi diyenlerin önemli bir kısmı (% 86.7) izledikleri televizyon programları arasında haber programı, belgesel, sanat ve sporu göstermişlerdir. Katılıma neden olarak arkadaş çevresi diyenlerde bu programlara ilaveten aktüalite (%45.5) önemli bir yer tutmuştur (Tablo4).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Günümüzde özellikle kentlerde ki nüfusun yoğunlaşması, binaların sayısındaki artış ve çevre kirliliği insanları daha rahat ve temiz ortamlarda egzersiz yapmaya yönlendirmektedir. Şehirde stres içinde yaşayan insanların çoğu doğa sporlarına özellikle dağcılık sporuna yönelim göstermektedir. 1985'li yıllarda üniversiteli

öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada rekreatif sporlardan olan dağcılığın düzenlenmesini isteyen öğrencilerin oranı % 5 civarlarında iken (7), sonraki yıllarda yapılan araştırmalarda % 47,2'lik oranla doğa sporlarına yönelik kamplar ve yürüyüşler en çok tercih edilen aktiviteler arasına girmiştir (8).

Anadolu coğrafyası oldukça zengin doğası ile doğa sporlarının hemen tümüne açık. Akdeniz ve Karadeniz iklimi gibi farklı iklimleri barındıran coğrafyamız her mevsimde doğa sporları yapabilme imkanı sunmaktadır. Türkiye'nin dört bir yanında birbirinden güzel doğası ile ve sunduğu seçeneklerle yükselen dağlar, her yönüyle geniş olanaklar barındırmakta, dağlarımızdaki aktivite zenginliği yerli ve yabancı dağcılarının ilgisini artarak çekmektedir (9).

Bu yönelimi sağlayan çeşitli etkenlerin varlığından da söz etmek mümkündür. Bilhassa ülkemizde arama kurtarma ve dağcılık ekibi akutta insanların dağcılık sporuna yönelmelerinde önemli bir görev üstlenmektedir. Ayrıca dağcılık hem sportif hem de kültürel aktiviteyi barındıran, insanın doğa ile ilişki kurarak fiziksel ve ruhsal dinginlik sağlmasına yarayan en etkili sporlardan biri (9) olması da bu yönelime yol açan bir diğer faktördür.

Günümüzde hızla gelişen teknoloji, insan gücüne duyulan gereksinmeyi giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak da insanın doğal yapısına uymayan bir yaşam biçimi ile birlikte iş ve sosyal çevreden gelen baskılar, stresler, dolaşım ve solunum sistemi hastalıklarını, özellikle gelişmiş ülkelerde başta gelen ölüm nedenleri arasına sokan faktörlerdir. Spor çağdaş insanın karşısına dikilen bu tehlikeye karşı dinamik, güncel yaşamın getirdiği streslerden uzak bir ortam yaratarak çözüm getirmekte ve kazandırdığı sağlıklı yaşam biçimleriyle de koruyucu tıbbi yardımcı olmaktadır. Sporun bu işlevi yanında kişilerin sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde de olumlu etkileri açıktır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem verilmekte ve erken yaşlardan başlayarak çocuklara spor ve beden eğitimi programları uygulanmaktadır. Bunda da okul çevresinin ve yöneticilerinin büyük etkisi vardır (10).

Okullarda ders dışı etkinlikler, daha çok okul sınırları ve imkanları içerisine hapsedilmektedir. Oysa okullar toplumla iç içe olmalıdır. Okullar çevrenin ilgisini ve desteğini etkinlikler için kullanma yollarını araştırmalıdır. Çevredeki spor salonları, kütüphaneler ve diğer serbest zamanı değerlendirme imkanı verebilecek tesisler değerlendirilmelidir. Öğrenciler ise ders dışı etkinliklerinde okul dışına yönlendirilmelidirler. Gençlik spor müdürlüklerine bağlı spor tesisleri, Gençlik Merkezleri, Kültür Merkezleri ve daha birçok kamu ve özel sektörün her alanda oluşturulmuş kulüplerine ve hizmetlerine öğrenciler yönlendirilmelidirler (11,12).

Araştırmamızda baba mesleği serbest meslek ve memurluk olan öğrencilerin

sırasıyla %27.3 ve %9.1' lik oranlarla okul çevresinin dağcılık sporuna yönelmede önemli bir etkisinin olduğunu vurgulamaktadırlar.

Aile, tüm toplumlardaki en küçük sosyal kurumdur. Şehirleşmiş sanayi toplumlarında genellikle anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipi yaygınken, yaşamın tarım ekonomisine dayandığı kırsal bölgelerde büyükanne, dede, çocuk ve torunların bir arada yaşadığı geniş aile tipi çoğunluktadır. Bir toplumun özelliği, aile ilişkilerine göre belirir. Aile, tüm toplumda bütün diğer kurumların işleyebilmeleri için, katkısına muhtaç oldukları müessesedir (13).

Aile sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeye yarayan ilk birimdir. Şöyle ki, ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa hangi tür sporu yapacağını belirler (14). Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora ilgiyi artırır. Bundan başka aileler de spora katılıyor veya sporla ilgileniyorlarsa ve bunu bir hayat boyu sürdürebiliyorlarsa onları örnek alan çocuklar da sporla daha fazla ilgilenebilir ve katılımda bulunabilir (15). Çalışmamızda üniversite gençliğinin dağcılık sporuna yönelmesinde ailenin sağladığı katkı %10'luk oranla azımsanmayacak büyüklüktedir.

Erkal'e göre sosyal çevrenin taşıdığı özellikler farklı sportif faaliyetlerin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Sosyal çevre olarak düşünebileceğimiz aile, okul, işyeri ve fiziki çevre şartları sportif faaliyetlere katılımı etkilemektedir. Dağlık olmayan bir çevrede dağcılık ve kış sporlarının gelişmesini beklemek mümkün değildir. Aynı şekilde aile, okul ve işyerinde kabul görmeyen bir faaliyetin toplumda yaygınlaşması zordur (1).

Erkalın "dağı olmayan bir çevrede dağcılık sporunun gelişmesini beklemek mümkün değildir" sözünden hareketle araştırmamızda da dağcılık sporuna yönelmede arkadaş çevresini öne sürenlerin Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesinde diğer bölgelere oranla az bir miktarda (sırasıyla % 26.7 ve % 20) olması Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesinde dağcılık sporuna

yönelmede arkadaş çevresinden çok fiziki çevre şartlarının ve doğa sevgisinin daha fazla etkili olduğu sonucuna varabiliriz. Zira dağcılık sporuna yönelmede doğa sevgisinin etkili olduğunu söyleyenlerin büyük bir kısmı Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesinden gelmektedir.

Bu çalışmada dağcılık sporuna yönelmede en etkili faktörlerden % 30 luk doğa sevgisinden sonra arkadaş çevresi gelmektedir. Benzer bir çalışmada spora yönelmede en düşük etkenin % 13 lük bir oranla arkadaş çevresi olduğu sonucuna varılmıştır (16). Halk oyunlarına yönelmede etkili olan faktörlerin incelendiği bir araştırmada en etkili faktörün % 19.9 luk oranla arkadaş çevresinin olduğu belirtilmektedir (17). Bizim araştırmamıza nazaran halkoyunları ile ilgili çalışmada yönelimde arkadaş çevresinin en etkili faktör olmasının sebebi halk oyunlarının daha çok grup çalışması şeklinde yürütülmüş olmasından kaynaklanmış olabilir.

Toplumsal yaşamı etkileyen ve yönlendiren faktörlerin bir diğeri de kitle iletişim araçları ve medyadır. Kitle iletişim araçları ve medya bilgi ve haber verme görevlerinin yanı sıra ferdi toplumsal ve siyasi hayatta, kültürel alanda olumlu yada olumsuz bir şekilde etkisini göstermektedir. Bu etkin güç daha çok siyaset, eğitim ve spor gibi kurumlar üzerinde görülmektedir (18). Sporla ilgilenen bir kişi, sadece gazetenin

spor sayfasını okumakla kalmayacak, aynı zamanda televizyondaki spor programlarını da izleyecektir. Bunlar hakkında dergiler okuyacak, bu konuları arkadaşları ve meslektaşlarıyla uzun uzun tartışacaktır. Böylece bu kişinin spora olan eğilimleri değişecektir (19).

Yapılan bir çalışmada güreş sporuna yönelmede medyanın etkisinin % 1. 90 olduğu görülmüştür (20).

Bu araştırmada kitle iletişim araçlarının ve medyanın dağcılık sporuna yönelmede etkisinin fazla olmadığı görülmüştür. Gerek güreş, gerekse dağcılık sporuna yönelmede kitle iletişim araçları ve medyanın etkisinin az olması, medyanın ve spor yazarlarının daha çok futbola ağırlık vermelerine bir başka deyişle güreş ve dağcılık sporuna medyada çok az yer verilmesine bağlı olabilir.

Sonuç olarak üniversite gençliğinin dağcılık sporuna yönelmesinde % 30' luk oranla doğa sevgisi, % 22' lik oranla arkadaş çevresi, % 16 ile macera tutkusu, % 14 le okul çevresi ve gibi olguların etkisi olurken, % 6 ile Beden Eğitimi Öğretmeni ve % 2 lik kitle iletişim araçları ve medyanın etkisinin fazla olmadığı görülmüştür. Dağcılık sporu gibi rekreatif aktivitelere üniversite gençliğinin ve diğer insanların yönlendirilmesinde okul idaresi ve yöneticilerine, sporla ilgili kurum ve kuruluşlara, Beden Eğitimi Öğretmeni ve antrenörlere, kitle iletişim araçları ve basına çok büyük görev düşmektedir.

KAYNAKLAR

1. Kızılcılık, S., Erjem, Y., Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü, s. 501, Savaş Kitabevi, 1996, İzmir.
2. Fişek, K., Spor Yönetimi, A. Ü. S. B. F., Yayınları, No: 445, s. 34, 1980, Ankara.
3. Kale, R., Toplum ve Olimpik Başarı, Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, s. 249,17-18 Kasım, 1994, İstanbul.
4. Erkal, E., M., Sosyolojik Açından Spor, Formül Matbaası, s. 119-121, 1982, İstanbul.
5. Gür, A., Spor ve Sosyal Sınıflar, Aydınlık Yayınları, No: 69, s. 7, 1983, İstanbul.
6. Renson, R., Social Status Symbolism of Sport Stratification, Hermers, 10, 483, 1976.
7. Gökmen, H., Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri, Millî Eğitim Basımevi, s. 15, 1985, Ankara.
8. Soyer, F., Can, Y., Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması, Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, s. 26-27, 21-22 Mayıs, 2003, Ankara.

9. Ulaş, A., Dağlarımız ve Dağcılık, Dağ Rehberi, [www.travellingturkey.com/ Aktiv /a-dag.html](http://www.travellingturkey.com/Aktiv/a-dag.html)
10. Gökhan, N., Olgun, P., Gürses, Ç., Sportif Yetenek Araştırma Metodu Türkiye Uygulaması, T.S.V., s. 2, 1979, İstanbul.
11. Karaküçük, S., Rekrasyon (Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma), Sistem Ofset, 1997, Ankara.
12. Mutlutürk, N., Milli Eğitim Bakanlığı ile GSGM'nin Orta Öğrenim Gençliğine Getirdiği Ders Dışı Etkinliklerde Sporun Yeri ve Önemi, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, s. 245, 16-18 Aralık, 1993, Manisa.
13. Dönmezer, S., Sosyoloji, s. 214, Savaş Yayınları, 1984, Ankara.
14. Küntay, E., Çocuk ve Gençlerde Davranış Bozukluğunu Düzeltici Önlem Olarak Spor, Ed; Erdemli, A., Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, s. 198, Meva Matbaacılık, 1991, İstanbul.
15. McPherson, B. D., Curtis, J. E., Loy, J. W., The Social Significance of Sport, Human Kinetics Publisher, Champaign, 40, 1986.
16. Özmaden, H., Beden Eğitimi ve Spor Bölümündeki Öğrencilerin Bu Bölüme Girmelerinde Rol Oynayan Etkenler ve Beklentileri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 37, 1992, Ankara.
17. Hamide, E., Halk Oyunlarına Katılıma Yönelten Sebepler Üzerine Bir Araştırma, Ankara İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 66, 1997, Ankara.
18. Döşyılmaz, E., Ülkemiz Spor Medyasının Toplum Üzerindeki Etkileri ve Sonuçları, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 1-2-24-25-98, 1998, İstanbul.
19. Demiray, U., İletişim Ötesi İletişim, 1994, Eskişehir.
20. Çolakoğlu, T., Sporun Topluma Yaygınlaştırılmasında Medyanın Etkisi, Güreş Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 61, 2000, Ankara.